

SZAKMAI BESZÁMOLÓ

Pályázati eljárás száma: VKK/3/2008

Program neve: Verseny és versenytorzító magatartások a postai szolgáltatások piacain

A támogatási szerződés száma: AL/0405/2008

Kedvezményezett neve: Pannon Egyetem, 8200 Veszprém, Egyetem u. 10.

Szakmai felelős neve: Kiss Károly Miklós

A Program befejezésének határideje: 2008. 10. 31.

A beszámoló csak részeredményre vonatkozik:¹ □

- 1. Ismertesse a Program megvalósításának menetét, írja le a végrehajtás egyes lépéseit és csatolja a végrehajtás során keletkezett fontosabb dokumentumokat! Sorolja fel a Program megvalósításában közreműködőket (a Kedvezményezett részéről vagy megbízása alapján)!**

A kutatás célja a postai piacokon a piaci versenyt meghatározó összefüggéseknek és a postai piacok jellemzőiből (és olykor szabályozásából) fakadó versenytorzító magatartásoknak a vizsgálata volt, ami egyrészt elméleti modellezésből, másrészt a piaci szereplők gyakorlatának vizsgálatából (jogsértést megállapító versenyügyi eljárások feldolgozásából) állt.

A kutatás 2008. április 1-től 2008. október 31-ig tartott. A kutatás során párhuzamosan dolgoztuk fel a téma közgazdasági elméletét és a versenykorlátozó magatartással kapcsolatos jogeseteket. A kutatás menete a következő volt:

- a kutatás első szakaszában: az irodalom összegyűjtése;
Egyrészt a postai szolgáltatások piacainak működésével, szabályozásával és e piacokon folyó versennyel foglalkozó szakirodalom összegyűjtése, másrészt a fontosabb versenyügyi jogesetek összegyűjtése.
- a kutatás második szakaszában: elméleti háttér kidolgozása: modellezés és az elméleti szakirodalom feldolgozása;
A piacszerkezet és verseny működését, valamint a piaci szereplők stratégiai viselkedését leíró modellek feldolgozása és alkalmazása (pl. hozzáférési díj modellezése különböző feltételek mellett, vagy a piaci belépéstől való elrettentés egy modellje a keresztfinanszírozás versenytorzító következményeinek vizsgálatához)
- a kutatás harmadik szakaszában: alkalmazások: a jogesetek feldolgozása; a gyakorlati esetek és az elméleti háttér, modellek összevetése;
- a kutatás negyedik szakaszában: záró tanulmány megírása; végső szakmai és pénzügyi beszámoló.

Mindezek összefoglalásából megpróbáltunk következtetéseket és ajánlásokat megfogalmazni és a kutatás eredményeit egy záró tanulmányban foglaltuk össze.

¹ Amennyiben a szakmai beszámoló a Program valamely fázisában született részeredmény(ek) bemutatására szolgál, a beszámolót csak az adott részeredményre vonatkozóan kell értelemszerűen kitölteni.

A kutatás során az adatgyűjtést és feldolgozást, valamint a tanulmányok elkészítését a EDUINFO Bt., Szalam ITGK Bt. és a Tip-off Bt. végezte, amiben részt vettek a pályázatban szereplő kollégák:

Kiss Károly Miklós, Pannon Egyetem (témavezető)
Badics Judit, Pannon Egyetem
Bajnai Blanka, Pannon Egyetem és MTA KTI
Nagy Dávid Krisztián, Pannon Egyetem
Major Iván, Pannon Egyetem és MTA KTI
Szabó Judit, Pannon Egyetem
Valentiny Pál, MTA KTI

Továbbá a kutatásba bevontunk három egyetemi hallgatót, akik kisebb feladatokat kaptak:
Darázs Gabriella, Hervai Vera, Stenger Zsolt (Pannon Egyetem, Alkalmazott közgazdaságtan szak).

2. Részletesen ismertesse és értékelje a Program eredményeit!

- szakmailag / tudományos szempontból
- a pályázati célkitűzésekkel összefüggésben
- újszerűség bemutatása
- a továbbfejlesztés lehetőségei (pl. Program kiterjesztése, további kutatás, módosítás szükségessége)
- az eredmények hasznosításának lehetőségei

A kutatás célja a postai piacokon a piaci versenyt meghatározó összefüggéseknek és a postai piacok jellemzőiből (és olykor szabályozásából) fakadó versenytorzító magatartásoknak a vizsgálata volt. A kutatás egyrészt a postai piacok jellemzőin alapuló elméleti modellezésből, másrészt a piaci szereplők gyakorlatának vizsgálatából állt.

Az előbbi a piacelméleti modellek e piacokra való alkalmazását jelentette. Ennek során a piacszerkezet és verseny működését, jellemzőit leíró modelleket és a piaci szereplők piaci magatartását, elsősorban a piaci verseny korlátozására irányuló stratégiai viselkedés összefüggéseit, lehetőségeit és eszköztárát elemző modelleket alkalmaztuk. Például különböző modellekben megvizsgáltuk a hozzáférési díj szabályozásának különböző módjait, a hozzáférési díj optimális mértékét a szabályozói helyzet jellemzőinek függvényében, és e szabályozás versenyre gyakorolt következményeit.

A versenyt befolyásoló piaci magatartás vizsgálatának részeként feldolgoztuk a nemzetközi, főképp európai jogsértést megállapító versenyügyi eljárásokat.

Az eljárások e szempontból fontos csoportját alkotják a versenykorlátozó magatartást vizsgáló ügyek, amelyek főként az egyetemes szolgáltatók piaci erejével való visszaélésével kapcsolatosak (diszkriminatív árkedvezmények, versenytorzító keresztfinanszírozás, kizorító árképzés, hozzáféréssel kapcsolatos problémák).

A kutatásunk elsősorban két területre koncentrált:

1. Hozzáférés kérdései

- *Nélkülözhetetlen eszközök* kérdésköre: Mennyiben alkalmazható a nélkülözhetetlen eszközök doktrínája a postai szolgáltatások esetében? Vannak-e olyan elemei az egyetemes szolgáltató postai hálózatának (*nélkülözhetetlen eszközök*, szűk keresztmetszetek), amelyekhez való hozzáférés hiánya kritikus akadálya lehet a hatékony verseny kialakulásának? Például:
 - *A vertikális lánc alsó pontjához való hozzáférés* (a postai értéklánc utolsó – *kézbesei* – szakaszához való hozzáférés)

- *Postafiókhoz való hozzáférés*
- *Címadatbázishoz való hozzáférés.*
- *A hozzáférési díj szabályozása és hatása a versenyre.*
- *A hozzáférés korlátozására irányuló versenytorzító magatartás: milyen eszközökkel tudja akadályozni a szolgáltató a hálózatához való hozzáférést, és milyen példái vannak e versenytorzító magatartásoknak. Például:*
 - *Hozzáférési megállapodás létrejöttének akadályozásának technikái*
 - *A hozzáférést akadályozó technikai, működési paraméterek*
 - *Diszkrimináló/kizáró árazás*

2. *Versenytorzító keresztfinanszírozás és kizáró árazás*

A kutatás vizsgálta a postai szolgáltatások piacain lehetséges versenytorzító, versenykorlátozó magatartásokat, azok összefüggéseit, feltételeit és gyakorlatait. A kutatás eredményei hasznosak lehetnek a Versenyhivatal számára, mert segítik a postai szolgáltatók versenyt érintő magatartásának vizsgálatát és értékelését az által, hogy ezen ügyek közgazdaságtani megalapozását adják, valamint a nemzetközi jogesetek tapasztalatait és tanulságait összefoglalják.

A kutatás eredményei segíthetik a jövőbeni, e piacokkal kapcsolatos versenyügyi eljárásokban részvevő szakemberek, bírók, döntéshozók munkáját, azzal, hogy e versenyügyek közgazdaságtani alapjait feltárják és a hasonló nemzetközi jogesetek tanulságait és következtetéseit összefoglalják.

Továbbá hasznos lehet az iparági szabályozónak (NHH), aki felügyeli a postai piacok működését és teljesítményét, és a Versenyhatósággal együttműködve kell, hogy biztosítsa a postai piacokon zajló hatékony verseny kialakulását és fenntartását.

A kutatás eredményei azt is segítik, hogy a Versenyhatóság az iparági szabályozást a verseny szemszögéből értékelhesse, véleményezhesse. Az iparági szabályozás gyakorlatában nem ritka, hogy a szabályozást végző hivatal és a versenyjogi szempontokat előtérbe helyező Versenyhivatal megközelítésmódja között jelentős különbség van. E kutatás többek között a szabályozási módszerek versenyre gyakorolt hatására is kitér, elemzési keretet és gyakorlati javaslatokat nyújtva (például bemutattuk a hozzáférési díj különböző szabályozási módjainak hatását a piaci belépésekre), amik segítségével a szabályozási elvek és módszerek versenyközpontú értékelésére lehetőség adódik.

3. **Sorolja fel és mellékelten csatolja a Programmal (annak eredményeivel) összefüggésben született tanulmányokat, kiadványokat, publikációkat, előadásokat stb.! A Program végrehajtása mennyiben segítette a Programban résztvevők tudományos előmenetelét?**

Három témakörrel született részletes tanulmány, amiket egy záró tanulmányban foglaltunk össze. E témakörök:

- *Hozzáférés és hozzáférési díj szabályozása és hatása a versenyre;*
- *Nélkülözhetetlen eszközök jelenléte a postai hálózatokban és a nélkülözhetetlen eszközök doktrínájának alkalmazhatósága a postai szolgáltatások piacain;*
- *Keresztfinanszírozás a postai piacokon és a keresztfinanszírozás versenytorzító hatásai.*

A tanulmányok bizonyos részeinek szakmai folyóiratokban való publikálását is tervezzük (úgy mint a nélkülözhetetlen eszközök értelmezéséről a postai szolgáltatások esetében, illetve az inkumbens szolgáltatók postai hálózatához való hozzáférés és díjának szabályozási kérdéseiről), ezek szerkesztése azonban a továbbiakban fog megtörténni.

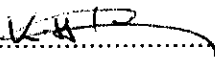
A kutatásba bevontunk egyetemi hallgatókat is, kisebb feladatokat adva nekik, akiknek olyannyira felkeltette a téma az érdeklődését, hogy hárman is e témakörben választottak szakdolgozat témát.

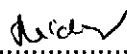

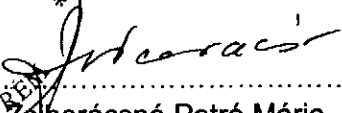
- 4. Mutassa be, a Program megvalósítása mennyiben felel meg az eredeti munkatervnek (ütemezés, eredmények, esetleges eltérések indokai, különös tekintettel a támogatási szerződés módosítása nélkül végrehajtottakra)!**

A kutatás ütemezése és a vizsgált kérdéskörök, valamint az eredmények megfelelnek a támogatási szerződésbe foglalt ütemezésnek és kérdésfelvetésnek.

- 5. Amennyiben rendelkezésre áll, csatolja a Program résztvevői / célcsoportja által készített értékelést!**

Kelt: Veszprém, 2008. 10. 31.

.....
Kiss Károly Miklós
Kutatás témavezetője

.....

Dr. Rédey Ákos
Rektor

.....
Zsiborácsné Petró Mária,
Gazdasági Főigazgató